

Finansdepartementet

Stockholm 2017-02-22

Remissvar "Ordning och reda i välfärden" (SOU 2016:78)

Branschorganisationen Svenska Vård tackar för möjligheten att lämna svar på aktuell remiss om ett nytt regelverk för offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster.

Övergripande syn

Svenska Vård avstryker utredningen i sin helhet när det gäller förslag om vinstbegränsningar för välfärdsföretag. Vi delar inte utredningens slutsatser om att det finns ett negativt samband mellan utförares vinst och den kvalitet som tillhandahålls. Tvärtom anser vi att fristående utförare av välfärdstjänster kan erbjuda kvalitativt goda tjänster som en följd av att de tillåts generera överskott som kan återinvesteras i verksamheten. Överskott som bidrar till att forma en kvalitativt god verksamhet för den enskilde brukaren/patienten. Utredningen problematiserar i alltför ringa utsträckning de negativa följder som kommer att uppstå i det fall fristående utförare drivs bort från välfärden. Det finns en uppenbar risk att det offentliga varken har de ekonomiska eller personella resurserna att möta de behov som idag tillgodoses av andra utförare. Något som ofrånkomligen skulle slå hårt mot såväl den enskilde brukaren/patienten som personalen inom välfärden.

Svenska Vårds uppfattning är att utredningens ambition att söka reglera fristående vård- och omsorgsutförares möjlighet att göra vinst skulle inverka negativt på välfärdens utveckling. Istället ska en väl utvecklad kvalitetskonkurrens prioriteras. Fokus bör vara att uppmuntra och välkomna förändringar som bidrar till att kvaliteten inom vård, omsorg och behandling höjs. Inte söka begränsa innovationskraft och entreprenörskap hos fristående utförare genom att kringskära deras möjlighet att utvecklas sin verksamhet. Det kräver långsiktiga spelregler inom välfärdssektorn.

Konkurrens och mångfald ger ökat välstånd

Grunden för en fungerande marknadsekonomi är att konkurrens leder till utveckling av tjänster och produkter. Det har i decennier varit grundbulten för svensk konkurrenskraft och välstånd. Utredningens ambition att reglera fristående utförarens möjlighet att göra vinst utgör därför ett allvarligt ingrepp i såväl äganderätt som näringsfrihet. Något som riskerar att försämra företagets vilja att investera. När offentliga och privata utförare ges möjlighet att konkurrera med varandra och ta lärdom av den andre uppstår innovation och förändringstryck som leder till stärkt kvalitet, mångfald och valfrihet.

Fokus på kvalitet och stärkt makt för den enskilde omsorgstagaren

Det är viktigt att uppmärksamma att vård, omsorg och behandling skiljer sig från andra branscher. Vår uppfattning är det kräver konkurrens som bygger på kvalitet. Där reglering, uppföljning och tillsyn är verktyg som systematiskt ska nyttjas av myndigheter och beställare av välfärdstjänster. Det som på allvar skulle bidra till ökad kvalitet inom såväl offentligt som privat utförd välfärd är stärkta kvalitetskrav och transparens. Mot den bakgrunden är det viktigt att oseriösa utförare inte tillåts konkurrera ut seriösa utförare genom sänkt kvalitet, låga priser och bristfällig arbetsmiljö. Utförare som inte kan leverera tillfredsställande kvalitet ska utestängas från välfärdssektorn.

Svenska Vård vill stärka den enskilde omsorgstagaren och dennes påverkansmakt. Vi menar att detta perspektiv helt saknas i utredningen och att denna brist måste uppmärksammas och åtgärdas. Vi föreslår därför att det, för att stärka individens möjligheter att påverka, inrättas en brukarombudsman som ska ha till uppgift att värna omsorgstagarens rättigheter i förhållande till tillsynsmyndigheter, god man, utförare etc. Detta skulle på ett avgörande sätt stärka omsorgstagarens maktposition. Tillsammans med möjligheter att göra egna val genom till exempel LOV skulle marknaderna fungera bättre och därigenom samhället kunna dra nytta av konkurrensens fördelar.

Vinst behövs för att utveckla välfärden

Lösningen stövs inte vinstbegränsningar. Idag utgör de samlade vinsterna inom välfärdssektorn 0,6 procent av kommunernas och landstingens totala välfärdskostnader. Det betyder att det ekonomiska tillskottet som kan riktas till kvalitetsförbättringar, om alla vinster skulle förbjudas, ändå vore försumbart. Därtill finns en uppenbar risk att den föreslagna vinstregleringen leder till att innovativa och kostnadseffektiva företag lämnar

välfärden, nya företag aldrig startar och konkurrenstrycket blir lägre. Något som leder till sämre kvalitetsutveckling och ineffektivt nyttjande av våra gemensamma skattemedel.

Företagsamma individer måste kunna få återbäring för sin arbetsinsats på samma sätt den anställde har rätt till sin lön. Vinst behövs för att ersätta den risk som tas när pengar satsas i företaget och för att bygga upp medel i företaget för att kunna göra framtida investeringar. Vinsten behövs också för att bygga upp en ekonomisk stabilitet i företaget så att tillfälliga nedgångar kan hanteras.

Möjlighet till vinst och därigenom utdelning är särskilt viktig för små företag, där företagaren inte sällan avstår från lön för att långt senare, om och när företaget lyckas gå med överskott, få kompensation för lönebortfallet i form av utdelning. Om de som satsar ekonomiska medel i ett välfärdsföretag inte kan få avkastning för den risk som tas kommer merparten av de fristående utförarna inom svensk välfärd, på sikt, avvecklas. Det innebär minskad mångfald och begränsad valfrihet för den enskilde brukaren/patienten.

Avkastning på bokfört operativt kapital är inte ett relevant lönsamhetsmått

Utredningens förslag till vinstreglering inom välfärden bygger på ett lönsamhetsmått som inte är relevant för varken vinstdrivande eller idéburna företag inom vård, omsorg och behandling. Avkastning på bokfört operativt kapital beaktar inte det faktum att merparten av de värden som finns hos välfärdsföretag består av tillgångar som inte är möjliga att redovisa i balansräkningen. Det handlar exempelvis om ett starkt varumärke, välutbildad personal och en betydande kundstock. Då utredningen sätter rörelseresultatet i relation till det bokförda operativa kapitalet kommer det tillåtna rörelseresultatet för merparten av företagen bli minimalt.

Välfärdsföretagens rörelsemarginaler ligger under perioden 2010-2014 i snitt på 5,8 procent. Det innebär att drygt 94 procent av intäkterna går tillbaka till verksamheten. Överskottet, eller rörelsemarginalen, ska täcka räntekostnader på lån, nödvändiga kapitalbehov som till egenfinansierade nyinvesteringar, bolagsskatt och riskersättning för det kapital som satsas i bolaget. Dessutom måste medel byggas upp för att företagen ska ha en tillfredsställande ekonomisk buffert. Utredningens påståenden om så kallade övervinster saknar grund.

Enligt beräkningar som revisionsföretaget PwC gjort på uppdrag av Svenskt Näringsliv skulle 8 av 10 välfärdsföretag endast tillåtas ha en rörelsemarginal (rörelseresultat i relation till

omsättningen) som uppgår till två procent. PwC bedömer att en rörelsemarginal över tid om högst två procent som regel är otillräcklig i välfärdsbranschen för att driva en ekonomiskt sund och stabil verksamhet. För vart fjärde välfärdsföretag är det bokförda operativa kapitalet till och med negativt. En strikt tolkning av utredningens förslag medför att dessa företag skulle tvingas gå med förlust. Det är minst sagt uppseendeväckande att utredningen inte genomfört en fullödlig och adekvat konsekvensanalys av vinstregleringsförslagets effekter.

Avslutning

Svenska Vård delar avslutningsvis inte utredningens syn att vinstsyftande företag i välfärden undergräver välfärdssystemens legitimitet. Tvärtom är vår uppfattning att den största långsiktiga risken består i att välfärdssektorn inte förmår leverera tillfredsställande kvalitet till kostnader som anses rimliga. I förlängningen kan det hota dagens välfärdsmodell. Av det skälet är det viktigt att kvalitetsutveckling och kostnadseffektiviseringar kontinuerligt kan ske i välfärdssektorn. En bärande förutsättning är att det finns kvalitetskonkurrens. Det kräver att det finns såväl offentliga utförare som fristående vinstdrivande företag verksamma inom den offentligt finansierade välfärden. Problemet är inte utförare som erbjuder hög kvalitet, är effektiva och går med vinst. Problemet är utförare som erbjuder låg kvalitet, är ineffektiva och går med förlust.

De fristående utförarna inom vård, omsorg och behandling bidrar till att utveckla kvaliteten och nytänkandet inom svensk välfärd och ger ökad valfrihet för den enskilde brukaren/patienten. Anställda inom välfärdssektorn får fler arbetsgivare att välja bland. Detta riskerar utredningens förslag att sätta stopp för. Svenska Vårds uppfattning är därför att utredningens förslag om vinstbegränsningar för välfärdsföretag inte bör förverkligas.

När det gäller utredningens förslag avseende kapitel 11, 13, 17, 18 och 20 ställer sig Svenska Vård bakom Företagarnas remissvar.

För Svenska Vård

Thomas af Bjur

Förbundsdirektör